

Bijlage 6. Henriëtte Roland Holst-van der Schalk. Herinneringen

aan Wally Moes.

Het handschrift.

In het Letterkundig Museum en Documentatiecentrum te Den Haag bevinden zich twee kwarto gelinieerde blocnotes met voornamelijk kladversies van gedichten van Henriëtte Roland Holst-van der Schalk uit de periode vlak voor haar dood, 1951-1952. Hierin staat ook een tekst getiteld: Herinneringen aan Wally Moes. De bladen waarop dit staat zijn genummerd: 1-5. Tussen blad 2 en blad 3 is een blad uitgescheurd. Niets wijst er echter op, dat er een gedeelte uit de tekst verdwenen is, of dat daar een poging gedaan zou zijn om opnieuw te beginnen.

Na blad 5 is opnieuw een blad verwijderd. Hierna volgt een blad met een gedicht getiteld: De herfstwind waait. Dit gedicht vertoont geen relatie met voorgaande tekst. Hierna volgen drie bladen proza, die echter ook geen relatie met het stuk over Wally Moes vertonen. Dit proza is geda-teerd: 5-11-51.

Hierna volgt een pagina, waarop slechts een fragment van een prozatekst, eveneens zonder enige relatie.

Vervolgens bevat het bloc een ongenummerde pagina, die het vervolg bevat van de herinneringen aan Wally Moes. De tekst draagt een onvol-tooid karakter.

Na dit tekstgedeelte volgt een uitgescheurd blad, vervolgens een frag-ment van een gedicht, en verder bevat het bloc geen bladen meer.

De bladen zijn eenzijdig beschreven.

Het handschrift is afkomstig uit de collectie van de uitgever W.J. Brusse.

Het handschrift van de dan ongeveer 82-jarige Henriëtte Roland Holst is zeer onregelmatig. Het wordt gekenmerkt door een wijdlopig schrift, met vele uithalen, streepjes, een onregelmatige kantlijn en regels die sterk omhoog lopen. Krullen, halen, strepen etc. zijn weggelaten, tenzij ze een aanwijsbare functie hebben. Hoofdletters en kleine letters aan het begin van woorden zijn vaak niet als zodanig te onderscheiden. Hierbij is stilzwijgend gekozen volgens de hedendaagse spellingregels. De onregelmatige kantlijn is rechtgetrokken. Blanco plekken in de tekst zijn alleen aangegeven indien ze opvallend groot waren. Op deze ingrepen na is de tekst diplomatisch afgeschreven naar het handschrift.

Van de volgende tekens is gebruik gemaakt:

- <a> op de regel toegevoegd,
- ◀a> boven de regel toegevoegd,
- ◁a> beneden de regel toegevoegd,
- ≪a≫ in linkermarge toegevoegd,
- [a] door mijzelf toegevoegd,
- [-a] geschrapt,
- [a+] b over a heengeschreven,
- *a* onzeker,
- *.* onleesbaar,
- | | open plaats.

Bij de regels is de oorspronkelijke lengte aangehouden.

1)

Hi^{*h*}erinneringen aan
Wally Moes.

Mijn man was al met Wally
Moes bevriend <lang> voordat i^{*k*}
ik hem kende..

Hoe die vriendschap begonnen
en wanneer begonnen, ben ik ver-
geten; misschien wel op de Rijks-
akademie voor beeldende kunsten
te Amsterdam / [-die] Wally Moes waar-
schijnlijk ook leerling geweest is.
In de jaren daarna zagen zij el-
kaar slechts bij tusschenpoozen
Wally vestigde zich te Laren en
bleef daar tot haar dood wonen
ik geloof in het huis waar ik
geloof in het / huis waarin Augusta
de Wit eenige jaren met een
vriendin verblijf hield. Toen
ik mevrouw Delprat vroeg
of zij Wally Moes gekend had,
antwoordde zij enthousiast
"O, of ik tante Wally gekend
heb? Haar gezicht was een
glimlach: En werkelijk was
</-waar> / zelfde } Wally Moes opgewekt van

2)

aard; zij had veel zin voor -laatst
humor en bijna tot het laatst,
[-toen]

toen zij al haar geestkracht
noodig had om het afschuwe-
lijke lijden van steeds verergerend
[-l] gewrichts rhumhatisme zon-
der klacht te verdragen kon
zij om een grapje hartelijk la-
chen.

Evenals Haverman schilderde
Wally Moes voornamelijk
portretten en wel vrouwen
en kinderportretten. [-Ma] Maar
welk een verschil met die van
Haverman! Zijn portretten
waren het resultaat van koele
nauwkeurige waarneming
de hare van een liefdevol zich
verdiepen in een liefdevol
zich verdiepen in de vreugde
het verdriet van de Larensche
*bevol*king [-vooral van] <zoowel> de vrou-
wen [-en] <als de> kinderen, kende zij allen
persoonlijk, zij waren haar aan
het hard gegroeid. Zij werd uitge-

3)
noodigd op iedere bruiloft
nam deel aan alle begrafenis-
sen en wanneer zij niet schil-
derde of las*.* - Wally Moes las
heel veel [-w] ko*n* men haar
zekem vinden bij een van de Laar-
der[-*.*] gezinnen die zij opzocht
of een der Laarder vrouwen
zat bij haar.

Zoolang wij in 's Graveland woonden
zagen wij Wally weinig. Zij begon
toen al last van rhumatiek te
krijgen en s Graveland was erg vocht-
tig. Wij konden ook op zachte a-
vonden zoo goed als nooit buiten
theedrinken, was alles was gewoon-
lijk nat. Mijn studeerkamertje lag
op het noorden, en al brandde
de kachel nog zoo goed, ik was
altijd rilirig wanneer ik opston<d>
Ook *.* hadden wij er volstrekt
geen vriendden of kennissen,
alleen met den dokter gingen
wij om. Ik had al kort nadat
wij van huwelijksreis thuis kwa-
| |men,

4)
mazelen gekregen, gevolgd door
een hevige bronchitis en zo
hadden wij hem leeren kennen <kennen.>
<Wel>[-M] was de grond erg vruchtbaar
en onze bloemen gedijdden uit-
stekend, maar dat woog toch niet
tegen alle andere bezwaren
op. Zoo besloten wij dan in 1903
naar Laren te verhuizen [-en]
waar wij vele vrienden en
kennissen hadden en van dien
tijd af zagen wij Wally veel.
[-Zij] Er ging geen week voorbij da*t*
wij haar niet opzochten in de
uren dat wij wisten dat zij
niet werkte, voornamelijk
's avonds en zij kwam ook wel,
ofschoon niet dikwijls. Zij had
toen een paar keer een badkuur
gedaan te Aken met aan-
vankelijk gunstig resultaat
zoodat de gewrichts rhumatiek
haar in het werken weinig
[-of niet] belemmerde.
Maar gewrichtsrhumatiek is geen

5)

vijand die zich op den duur laat verjagen, en weldra kwam hij met verdubbelde kracht opzetten.

Een direkteur van een physiatrisch sanatorium zeide eens tegen mij: "Geloof U maar dat wij er niets op g[e+]<s>teld zijn gelijke patienten te krijgen, zij komen vol verwachting bij ons en in de groote meerderheid der gevallen kunnen wij er niets aan doen. Chronisch gewrichtsrhumatisme is de ergste ziekte die*n* er is, erger dan kanker omdat het veel langer du<uurt"> Ik herinnerde mij een dokter die <eerst> niet wilde toegeven aan den vijand, en zijn patienten bleef*f* bezoeken. Ten slotte moest hij het wel opgeven, en werd vijf en twintig jaar lang in een wagentje rondgereden.
[witregels.]

[6]

Heldhaftig was de strijd Wally Moes [-*.*] voerde tegen de [Z+]<z>iekte om aan het werk te blijven. Iedere beweging van haar arm veroorzaakte haar ondukbare pijn, maar zij kon niet opgeven. En als zij <zich> geheel in haar werk verdiepte werd de spanning zoo groot, dat [-het lichaam] de geest [-over] het lichaam overwon en zij de pijn weinig voelde. Ik vermoed dat uit dien tijd haar besten portretten dateeren het zoowel geestelijken als fysieke lijden [-*voe*] dat zij met bewonderenswaardig*e* geestkracht droeg, versterkte haar sym[p]athie voor<or> alle zieken en zwakken, alle moeders die met angst en beven bij een ziek kindje waakten.
[witregels.]